

národní
úložiště
šedé
literatury

Literka - duben 2008. (Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě)

Památník písemnictví na Moravě
2008

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-135850>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 22.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Klub přátel Památníku

nařka v Brně.

20. dubna v 7:45 hodin před čekárnou autobusového nádraží Zvo-
padesátého výročí úmrtí spisovatele. Sraz účastníků bude v neděli
členy výlet do kraje dětství Vítězslava Nezvala. Výlet je připomínkou
Klub přátel Památníku písemnictví na Moravě pořádá (nejen) pro své

20. dubna, výlet do kraje dětství Vítězslava Nezvala

dubna do 9 do 16 hodin, od začátku května je prodloužena do 17 hodin.
přístupná do 4. května. Otevírací doba Památníku písemnictví je do konce
Výstava představí tvář a směřování současné moravské bibliofilie. Bude

4. dubna, otevření výstavy Současná moravská bibliofilie

Nejbližší akce a výstavy
Památníku písemnictví na Moravě

HLEDÁME – Bibliofilie Slezskeho čísla Petra Bezruče z roku 1931

Sbírký Památníku písemnictví na Moravě se snažíme rozšiřovat nejen
o rukopisy moravských spisovatelů, o ex libris, ale také o vzácné tisky.
V předminulém roce se nám podařilo získat knihu Bedřicha Beneše
Buchlovana (1885–1953) s kuriózním názvem Moravská pětiletka
bibliofilská (není však perspektivou do následujících pěti let, ale re-
trospektivou let uplynulých). Kniha je souhrnem bibliofilských tisků,
které vyšly v období ohraničeném lety 1928–1932 v rámci sjezdů mo-
ravských bibliofilů. Brzy se nám stala pomůckou při vyhledávání dal-
ších vzácných tisků do našich sbírek.

V souhrnu bibliofilských tisků, které vyšly mezi lety 1928–1932, se ob-
jevuje také Bezručovo Slezske číslo. Jméno Petra Bezruče bylo s Pamá-
tníkem písemnictví na Moravě spjato zvláště od října do prosince loň-
ského roku, kdy byla zpřístupněna výstava věnovaná nepřiliš známým
stránkám jeho života i díla. Byli bychom rádi, kdyby bylo jméno Petra
Bezruče s Památníkem spjato i nadále, a tak uvítáme rozšíření našich
stávajících sbírek bezručovské literatury o některé vzácné tisky. Jed-
ním z nich je právě Slezske číslo Petra Bezruče, které uvádí Moravská
pětiletka bibliofilská. Bylo vydáno ke schůzce moravských bibliofilů a
exlibristů v Moravské Ostravě roku 1931 v rozsahu a rozdělení prvního
souboru básní Slezskeho čísla Besed Času ze dne 4. ledna 1903. Bibli-
ofilie se skládá z pěti, resp. šesti oddílů:

- I.: Básník v cizině, dvěma dřevoryty vypravil Karel Minář. 8 nestr. listů.
- II.: Návrat do vlasti, upravil a vyzdobil Ruda Kubíček. 10 nestr. listů.
- III.: Putování Těšínskem, upravil Karel Svolinský. 11 nestr. listů.
- IV.: Mezi kovkopy, vyzdobil Vladimír Kristin. 8 str.
- V. a VI.: Na Opavsku. Básník, s třemi dřevoryty M. Mrkvičkové-Hlobilové. 14 nestr. listů.

Těchto pět tisků je vloženo do společného pouzdra.

Pokud byste měli možnost obohatit naši sbírku bezručovské literatury
právě o tuto bibliofilii, kontaktujte nás.

se v Kroměříži narodil Karel Kryl. Vystudoval Střední školu keramikou
v Bechyni, pracoval v keramickém závodě v Teplicích. Po návratu z vo-
jenské služby se mimo jiné podílel na tvorbě maých divadel (Okap,
Waterloo, Semator). V roce 1969 emigroval do SRN, kde spolupyra-
cova s rozhlasovou stanicí Rádio Svobodná Evropa. Těžiště Krylova
literární činnosti spočívá hlavně v písničkářské tvorbě (zejména deska
Bratříčku, zavírej vrátka), která z něj učinila takměř symbol odporu pro-
ti totalitní moci.

12. 4. 1944

se v České Třebové narodil František Matouš Klácel. Roku 1827 vstou-
pil v Brně do augustiniánského kláštera, za několik let byl vysvěcen na
krze. Později působil jako profesor (hlavně německé idealistické) filozo-
fie, avšak po devíti letech byl profesury zbaven. Od roku 1848 vydával
Moravské noviny, kde publikoval například Listy politické, jejíž soubor
adresovaný Boženě Němcové vyšel jako Listy přítele k přítelkyni
o původu socialismu a komunismu. Klácel je autorem prvního českého
slovníku cizích slov (Slovník pro čtenáře novin, 1849).

7. 4. 1808

Některá (nejen) literární výročí
měsíce dubna 2008

Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě

LITERKA

duben 2008

*Na knihách jsem si vždy cenila více obsahu než vnějšího vzhledu. Kolikrát mi stačilo
pouze paperbackové vydání koupené v Levných knihách. Jen když byl hodnověrný
editor či překladatel. To, jak kniha vypadá, mi bylo vcelku lhostejné. Pak jsem ale
ucítila chvění, se kterým člověk obrací list po listu opravdu krásné knihy. Snad to byl
některý ze svazků vydaných Josefem Florianem ve Staré Říši, to už si nepamatuji.
Důležitý byl ovšem poznatek, že i kniha sama o sobě může být uměleckým dílem.
A samozřejmě jsem si položila otázku, jak to s knihou vlastně je. Je důležitější
její obsah (samotné literární dílo, editorská či překladatelská práce) nebo spíše*

- » Editorial
- » Nejbližší akce a výstavy
- » Dubnová literární výročí
- » Práce věnované Památníku
- » Kamélie v rájeckém zámku
- » Bibliofilie
- » 3 otázky pro Martina Stöhra
- » Bibliofilie Bezručova Slezskeho čísla

*vnější úprava (typ písma,
formát knihy, vazba)? Ale
se striktním rozlišováním
obsahu a formy to bylo vždy
poněkud zapeklité; stejně
se nakonec dojde k závěru,
že nejlepší je vyváženost
obojího...
Při přípravě Literky
sehrála velkou úlohu téměř
aprílová shoda náhod.*

*Výchozím bodem byla samozřejmě dubnová výstava v Památníku, která je věnována
moravským bibliofilům. Těsně před prací na Literce jsem na Vltavě poslouchala po-
řad o staroříšské edici Dobré dílo, jejíž svazky patří k vyhledávaným moravským bib-
liofilům. Pro Josefa Floriana tiskl mnohé knihy Karel Kryl v Novém Jičíně. A čirou
náhodou by v polovině dubna oslavil své šedesáté čtvrté narozeniny jeden z potomků
tohoto slavného knihtiskařského rodu – písničkář Karel Kryl. Doufám, že pro vás
bude aprílová Literka příjemným čtením.*

Petra Pichlová

Verše měsíce
dubna

Karel Kryl: Bratříčku, zavírej vrátka

Nauč se písničku
Není tak složitá
Opři se bratříčku
Cesta je rozbitá
Budeme klopytat
Zpátky už nemůžeme

STUDENTSKÉ PRÁCE VĚNOVANÉ PAMÁTNÍKU PÍSEMNICTVÍ NA MORAVĚ

Důležitým zrcadlem aktivit každého muzea je jistě kritické hodnocení „z vnějšku“, pohledem širší veřejnosti. Tímto pohledem nejsou pouze ohlasy v tisku, popřípadě povzbuzení či podnětná kritika z řad běžných návštěvníků (hlavně v návštěvní knize), ale také fakt, že se o daném muzeu začínají psát studentské závěrečné práce. I Památníku písemnictví na Moravě se věnovalo či v současné době věnuje hned několik studentských prací.

V roce 2006 ukončila na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně bakalářské studium muzeologie Michaela Procházková, a to prací na téma Památník písemnictví na Moravě. Ve své práci se nevěnovala pouze Památníku písemnictví, ale také obecněji Muzeu Brněnska, Benediktinskému opatství v Rajhradě či nadaci Ora et Labora. Podobně rozsáhlá práce vzniká v Opavě, kde studentka Slezské univerzity paní Lenka Bitternová píše o vzniku a poslání Památníku písemnictví.

Specifičtější ráz bude mít diplomová práce studentky Lucie Chlupaté. Práce vznikající na brněnské filozofické fakultě se věnuje Marketingové analýze Památníku písemnictví na Moravě. Její součástí tvoří i dotazník, který je stále k dispozici u pokladny Památníku. Vyhodnocení odpovědí na dané otázky bude mít jistě velkou vypovídací hodnotu i pro nás. Specializované bakalářské a diplomové práce samozřejmě vznikají i na téma knihovna Muzea Brněnska či historická benediktinská knihovna v Rajhradě. Muzejní knihovně se ve své bakalářské práci věnuje například studentka brněnské muzeologie Jana Pohlavá.

KAMÉLIE V RÁJECKÉM ZÁMKU

Květy a vůně kamélií naplnily o prvním březnovém víkendy prostory rájeckého zámku. Výstava kamélií přilákala do Rájce velké množství návštěvníků, kteří mohli obdivovat nejen rostoucí a hojně kvetoucí keře rostlin, ale také nejrůznějšími dalšími květy doplněná aranžmá. V neděli, kdy zámek v Rájci navštívila i naše malá skupinka tvořená zaměstnanci Památníku písemnictví na Moravě, již hlavní zájem o výstavu opadl, a bylo tedy možno vyslechnout i výklad průvodkyně nejen k zámecké historii, ale také k zařízení jednotlivých pokojů a sálů. Naši návštěvě neunikly ani rájecké skleníky, kde jsme opět – jako již po několikáté – využili možnosti zakoupit si mladé rostlinky kamélií. To byl také hlavní důvod naší návštěvy.

Přijeli jsme totiž nejen obdivovat výstavu pestrobarevných květů, ale i získat další exempláře, které se přidají ke kaméliím, jež druhým rokem krásí historickou knihovnu a chodby rajhradského kláštera. Těmto květinám se v poměrně chladných prostorách kláštera výborně daří a v tomto období vítají naše návštěvníky převážně růžovými květy různých tvarů. Za několik let se jistě pod pečlivým vedením našeho zahradníka Radka přiblíží krása a velikosti svých rájeckých předků a budou v období květu lákat návštěvníky i do rajhradského kláštera.

Mgr. Jindra Pavelková – je obdivuhodná zvláště svým nikdy neutuchajícím elánem při péči o naši knihovnu. Mezi její největší vášně patří v poslední době ruční výroba pergamentu, a s tím související „rafinované rozmazlování dosud žijících klášterních ovcí“.

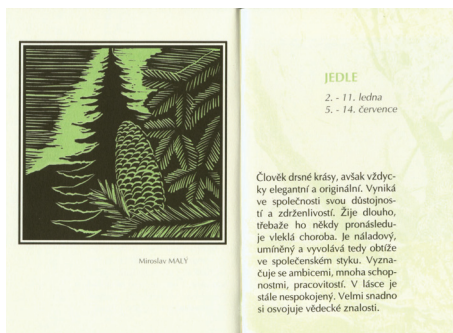

Bibliofilie

(z řec. *biblion* = kniha, *filos* = milující)

Slovo „bibliofilie“ může mít dva různé významy. V prvním, širším významu je obecným označením tištěné knihy, která je buď trvale, nebo jen dobově podmíněným předmětem sběratelského zájmu. Bibliofilní charakter tak zpravidla nabývají publikace, jejichž papír, ilustrace, typografie a knižní vazba vytvářejí harmonický celek. Může se však jednat také o publikace vnějškově sice nenápadné, avšak cenné svým obsahem (například první vydání Máchova Máje z roku 1836). Kromě toho mohou mít bibliofilní charakter také exempláře umělecky sice nepodstatné, avšak dochované v omezeném počtu (například knížky lidového čtení).

Bibliofilie v užším slova smyslu je označením drobnějších nakladatelství nebo soukromých tisků, které začaly vznikat zhruba od poslední čtvrtiny 19. století. Jejich charakteristickým rysem je vysoká kvalita výtvarného, typografického a knihvazačského zpracování. Cílem těchto

bibliofilů bylo již v počátcích obrodit knižní výrobu založenou ve velké většině na masové komerci (což se odráží hlavně v pokleslém technickém i uměleckém zpracování knih). Cesta k obrodě byla spatřována v návratu k rukodělné práci starých mistrů, a tak se na estetice bibliofilů podílelo několik výrazných prvků. Patří mezi ně například individuální tiskové písmo, dražší ruční papír a grafická technika, která se nehodí pro velkotirážní výrobu (lept, suchá jehla, linoryt apod.). Výrazem individuálního tvůrčího přístupu je dodnes striktní číslování jednotlivých výtisků. Kromě toho se výtisky opatřují podpisy autora, ilustrátora, typografa a knihvazače. Bibliofilie v tomto užším slova smyslu bývá vydávána většinou nekomerčně orientovaným nakladatelstvím. Na rozdíl od běžné nakladatelské produkce vycházejí bibliofilie ve velmi nízkých, často neprodejných nákladech, ba dokonce jen v jediném exempláři.

Mezi prvními iniciátory bibliofilských tisků v Čechách můžeme počítat Zdenku Braunerovou (1858–1934). Průlomovým počinem byla její typografická úprava Mrštíkovy Pohádky máje, kterou vydalo Ottovo nakladatelství v Praze v roce 1897. První spolek bibliofilů, nazvaný Roxburghe-Club byl založen v Londýně v roce 1812. Nejstarší instituce tohoto druhu v českých zemích, nazvaná Spolek českých bibliofilů, byla založena roku 1908 v Praze.

Podle knihy Petra Voita: Encyklopedie knihy, starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století, Praha, Libri 2006.

3 otázky pro Martina Stöhra

Jsi redaktorem nakladatelství Host, které ročně vydává více než padesát titulů z oblasti české i světové prózy, poezie a literární kritiky. Zároveň jsi od roku 2000 vydal dvanáct knih ve vlastním nakladatelství MaPa. Jaký je rozdíl ve vydávání knih v rámci velkého a malého, rodinného nakladatelství?

Technicky vzato žádný. Vydávám výhradně poezii a ta se připravuje stejně ve velkém podniku i v rodinném nakladatelství. I náklad sbírek je stejný. U poezie navíc odpadají ekonomické propočty, všude je potřeba sehnat peníze – kniha bude ztrátová. Jsem tedy limitován jen svými schopnostmi a tím „co je mezi mnou a autorem“. Nemusím také zohledňovat strategii „firmy“. Je to vydávání pro radost, jak se říká...

Měl jsi při zakládání MaPy před sebou nějaký vzor? Třeba Dobré dílo Josefa Floriana? Co tě k založení nakladatelství vedlo?

Líbí se mi hlavně životní příběh Josefa Floriana, jeho edice znám jen výběrově. K založení MaPy mne vedlo to, že mám rád poezii, výtvarné umění a samozřejmě knížky. Několik let jsme s mojí ženou Pavlou dělali na koleně vánoční tisky zasílané přátelům, až nás trochu z legrace – to je ta Ma+Pa – napadlo naše zájmy propojit na vyšší úrovni. Když přišly děti, dost se změnilo, Pavla už myslím ani neví, „co vydáváme“.

Pokládáš knihy, které jsi v rámci MaPy vydal, za bibliofilie?

Nepokládám, ale zase nejsem zavilý anti-bibliofil, na jaké lze v literárním prostředí narazit. („Bibliofilie jsou přešlechtěné květiny určité snobům...“) Někteří bibliofilie jsou krásné. Krásné jsou ale i velmi nákladné publikace velkých nakladatelství, krásnou knihou může být třeba i malý sešitek, který si školák sešije sponkou a napíše si do něj rukou svůj „tajný příběh“. Kniha je pořád ještě „výrobek“, který není určen k okamžité spotřebě. Takových věcí ubývá. Kniha může mít svůj příběh, může se pojit s emocemi, většinou kladnými. Je to křehký dar, který si musíme hýčkat...

Martin Stöhr se narodil 2. prosince 1970 ve Zlíně. Vystudoval Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci. Pracuje jako redaktor brněnského nakladatelství Host a stejnojmenného literárního časopisu. Se svou manželkou založil nakladatelství MaPa, ve kterém vyšlo deset svazků. Vydal tři básnické sbírky: Teď noci (1995), Hodina Hora (1998) a Přečhodná bydliště (2004), za niž obdržel Cenu Jana Skácela. Překlady jeho veršů vyšly v Polsku a v Německu.